

NAHLÉDNUTÍ DO NAŠÍ ONLINE PORADNY V ZAČÁTKU ROKU 2023

Pavel SCHWEINER

Za rok 2022 jsme v poradně E-Bezpečí (www.napisnam.cz) Univerzity Palackého v Olomouci zaznamenali nárůst případů. Hlášeny byly případy a problémy nejen od dětí, ale i dospělých. Neznamená to však, že by četnost případů hlášených dětmi nějak výrazně klesala. Naši poradci se stále více a více potýkají s problémy dětí, kteří si stěžují na úzkosti a psychické potíže. Objevují se jejich výroky, v nichž se svěřují s úmyslem se sebepoškodit, pokusit se o sebevraždu, a to v souvislosti s rizikovou zkušeností v kyberprostoru. V těchto případech využíváme velmi dobré spolupráce s Linkou bezpečí, na kterou tyto dětské oběti odkazujeme.

Za nárůst oznámení v poradně jsme rádi, a to hlavně z důvodu, že se dá tímto způsobem velmi jednoduše předcházet ztrátě a vymazání elektronických stop. Je-li větší část uživatelů odhodlaná problém řešit, je to příznivější i pro hbitější reakci pro potřebné zajištění elektronických důkazů. Samotná rychlost najít odvahu se svěřit je veledůležitá hlavně u dětských obětí; když to totiž neudělají, jejich psychické problémy se mohou do značné míry prohlubovat.

Jak už se stalo dobrým zvykem, dáme Vám nahlédnout do útroby poradny a poskytneme pár prepisů zajímavých případů s anonymizací a bez úprav:

SEXTING je jeden z velmi rizikových projevů, jenž snad jako jediný neustále eskaluje, a to hlavně u dětí, i navzdory všudypřítomné

prevenci a varování:

„Jde o to že jsem se dozvěděla od jednoho kluka, že moje fotka je někde na porno stránkách a ještě s mým telefonním číslem. Tomu klukovi který ji tam dal jsem psala, ale ignoruje mě. Nevím co mám dělat, bojím se že na to přijde moje třída a nechci aby se mi posmívali, měla jsem na to myslet dřív, ale nedošlo mi to. Na policii bych chtěla, ale bojím se. (vek 16),,

„Dobry večer měla jsem slabou chvilku a napsal mi kluk že kolik mi je odkud jsem a pak chtěl poslat tělo a já jsem mu ho poslala a chtěl i fotku a taky jsem mu to poslala a řekl že to dá na facebook a já neví mco máma delat (vek 13),,

„Dobry den, Prosím o radu, pristihli jsme naši 9 letou dcerku že posila své nahé fotografie a videa, videocetuje ve 2,4,6h ráno přes instagram s neznámým "klukem" Který s ní komunikuje asi od začátku prosince..... Kdybychom na to náhodou nepřišli neřekla by nám to pravděpodobně..... S dcerou jsme několikrát o tématu nepsat nikdy cizím lidem a neposílat své fotografie mluvili a vždy vypadala že to chápe. Předem Moc dekuji Dobry den, píši vám o radu. Jsem otec 13-leté dcery, která zveřejnila na svém instagramovém účtu na začátku prázdnin video s vlastní masturbací. Než jej odstranila stačil si jej stáhnout spolužák, který jej poté rozeslal ostatním spolužákům v rámci instagramové skupiny Osvěta na téma kyberšikany u nás doma i ve škole probíhá poměrně často, ale je vidět, že to nestačí. V jejím počítači, tabletu a částečně i mobilu (iPhone) mám software na rodičovskou kontrolu s aplikovanými věkovými omezeními. Jedině její Instagram nesleduji a takto to dopadlo.....,

„Dobry den, od dejme tomu nějakých 17 jsem byla s přítelem 2,5 roku, od 18ti jsme si začali posílat i nahé fotky, vím že po rozchodu vše smazal, měli jsme přístup k fb toho druhého, pak jsem byla rok s jedním klukem, tomu jsem také poslala svoje fotky, tím ze jsem mazala fotky jeho nahý bejvali z jeho telefonu , tak si myslím že by mohl mít i moje pořád někde schovane, po roce od rozchodu mi psal, že by se chtěl vrátit a že mu chybím, ted' už má novou přítelkyni, ale vím že je zároveň psychicky nemocný, dochází k psychologovi co vím, mohl by nejake fotky rozeslat, vím o tom od jeho známých, že rozesílal nahe fotky svých bývalých, ale to jsem

se dozvěděla až po rozchodu... (vek 21),,

„Dobrý den, synova spolužačka (11 let) dala své telefonní číslo neznámému chlapci, se kterým se seznámila jejich další spolužačka na TikToku. Tento "chlapeček" jí začal posílat fotky a videa se sexuálním obsahem (své přirození, onanii...). Spolužačka to svým rodičům odmítá říct, že bude mít průšvih, že takto rozdává své číslo. Jak bych měla postupovat?,,

Intimní fotky či videa zveřejněné na internetu představují velmi citlivý materiál, nad kterým rychle ztratíte kontrolu. Je to situace, jež Vás může dohnat i v budoucnu. Klíčové je takový obsah vůbec na internet nedávat.

SEXTORTION - v poslední době zaznamenáváme čím dál více případů dětí, které vyhledávají online seznamky a pak provozují kybersex. Samozřejmě nejde výhradně jen o děti, avšak v obou situacích po získání choulostivého, převážně audiovizuálního díla dochází k vydírání a vyhrožování s jediným cílem - finanční prospěch.

„Dobrý den, vydírá me nějaký muž z jiné země, věřila jsem mu a poslala jsem mu nějaké fotky no a on me začal vydírat ze to pošle všem nevím co mám dělat. (vek 13),,

„Poslala jsem jednou nahé fotky jednomu klukovi a cizí účet mě vydírá, že je zveřejní a já nevím co mám dělat. (vek 18),,

„S holčinou jsme si psaly a vyměnili spolu nějaké nahé fotky, teď samozřejmě chapu, že to byla chyba, ale v tu chvíli mi to nedošlo. Teď najednou chce abych jí poslal peníze jinak to všem rozesle. Nemá fotku kde bych měl i obličej, nebo by tam bylo stejné pozadí jako na nahé fotce. Tudíž jsem si řekl, že v podstatě nic na mě nemá a zablokoval jsem ji. Jenom přemýšlím jestli jsem udělal správně nebo co teď? (vek 16),,

„Dobrý den, byla jsem opilá a ostala jsem od dospělého muže (19) nabídku, že za své intimní fotky dostanu xanax. Je mi 18 let a svého činu lituji. Poslala jsem mu své fotografie ve spodním prádle. Dále jsem se již neozvala. O týden později se ozval že mu mám poslat další fotky, jinak že ty co má rozesle po mé škole a mým

rodičům a všem mým kamarádům. Nejsem jediná, kterou takhle vydíral. Prochází mu to a já bych to chtěla nějak zastavit. Vyhrožuje mi. Často je pod vlivem drog. (vek 18),,

Případů sextortion je opravdu dosti. Smutná však je především skutečnost, že čím dál častěji se oběťmi stávají děti, které přistoupí na podmínky videochatu, kde se obnaží a tak vzniká lehce zneužitelný materiál pro vydírání. Ten může mít u dětí i charakter dětské pornografie.

Jak už jsme zmínili v úvodu tohoto článku, množí se i případy související s psychickými obtížemi a sebepoškozováním, jako např. zde u 12-ti leté dívky:

„Okay so už je toho na me moc. Nedokážu sama si s tím už poradit a potřebuji pomoci protože nikdo z plsychologu mi zatím vůbec nepomohl a nevím co dal protože Mamka je Furt nepříjemná a s tátou už nějakou dobu nejsem v kontaktu a sebepoškozují se strašně často. Ve škole je to těžké sikanují me a pomlouvají. Často nic nejím kvůli tomu a i když jsem stratila hodně kil tak to furt není dostatecne. Mám strach ze to zajde dal,,

Častým problémem je také jakýkoliv projev kyberšikany:

„Chtěla bych nahlásit kyberšikanu na mou osobu na sociální síti Tik Tok. Pachatel sdílel video ve kterém zaslal mnou natočené video rodinnému příslušníkovy (matce) se slovy „Z dcery to teda teče...“ pod záměrem mého zesměšnění. Pachatel také ve videu nezakryl jména, ani fotky lidí, kteří mu nedali souhlas k tomu být zveřejnění (včetně mé matky),,

„Můj bývalý kluk se svými kamarády me psychicky deptaji ze at se začnou řezat ze nejlepší bude kdyz to udělám pod krkem ze ten je nejlepší hlavne pro me ze doufají ze už se řezu ze dlouho nebyla zabijacka nejakych tlustých prasat pak se zeptali jak se vede krvavě?? No to je době pod krk nejlíp ze ze me udělají jitrnice z takobe zluste hoe (vek 16),,

„Dobry den, rada bych se poradila ohledne kybersikany (vyhrozovani smrti, zastrasovani, zapisovani si SPZ meho, matky, auta, atd) meho syna (15,5 let) od spoluzaka ve škole,,

Přibývá i případů, kdy ve snaze přivydělat si lidé zasílají své intimní fotografie neznámému a neověřenému zdroji a pak dochází k jejich vydírání. V podstatě platí totéž, co uvádíme u sextingu.

„Vydírá mě, že fotky, které mi měl zaplatit, že to napíše mému příteli (dělala jsem to kvůli penězům) (vek 21),“

„Zdravím, na snapchatu mi dotyčný nabídl peníze za fotky, dlouho mě přemlouval až nakonec jsem přistoupila a poslala počet fotek s tím že peníze pošle pak. Druhý den mi začal vyhrožovat že pokud mu hned nepošlu další fotografie tak moje fotky dá na internet nebo ať pošlu fotky, on důkazy smaže a peníze pošle. Co dělat? Díky. (vek 19),“

Výjimku z rizik netvoří ani online herní prostředí. I zde dochází např. k nabourání samotných herních účtů, podvodům na herní měnu, ale hrozí také žádosti o zaslání obnažených fotografií dětí.

„Někdo my Hackl účet na robloxu prosím pomoct (vek 8),“

„Moji dceru (13 let) kontaktoval nekdo vydavajici se za take 13 letou divku nejprve pres FB a pak pres Instagram, posilal nahe panske fotky a vyzyval ji k nahote. Rad bych se s vami poradil zda kontaktovat Policii a jakym zpusobem. „

„byl jsem okraden o účet na jedné z aplikací jménem „steam,, byl to můj účet určený ke hraní různých her ... a byl to účet v hodnotě cca 15 000,- Kč. (vek 19)“

V současné době rezonují v internetovém prostředí různé podvody, jedním z nich je i falešný bankéř, či „výhodné“ investice nejen do kryptoměny.

„Dobrý den, ve čtvrtek 23.2.23 zavolal na mé tel.číslo muž. Hovořil s přízvukem, předpokládám, že ukrajinsky. Snažil se mi vnutit představu, že reaguje na mou objednávku. Nejsem si vědoma, že bych něco objednávala. Hovor jsem rychle ukončila. Od té doby, mi min. 3x denně volá. Pokaždé ovšem z jiného mobilního čísla. Předvolba je z ČR,“

„Dobrý den, došlo k podvodu s kryptoměnami, nachytali

kamarádku, která někam zadala telefon, email, následovaly telefonáty v angličtině, komunikace přes viber, emaily. 1. Na tablet bohužel instalována aplikace AnyDesk. Podvodník se připojil. 2. Z bankovní karty bylo zaplaceno 250 dolarů jako vklad kryptoměn."

Starodávný podvod „Romance Scam“ je fenomén, který snad ani přes veškerou medializaci nelze odbourat. Útok na city a samotu oběti většinou zabere:

„Ahoj, jsem silná žena, ale stala jsem se obětí podvodů, vyhrožování. Můj příběh není asi úplně tipicky, a mohu si za to sama. Nestačí mi na to pár řádků, ráda bych si s někým popovídala, aby mě uklidnili. Zapletla jsem se do podvodů, pod jménem Dubajského prince Hamdana Al Maktoum. Seznámila jsem se s mužem na internetu, líbil se mi a tvrdil že je princ..Psali jsme si rok a půl, naše psaní bylo fantazie, zamilovala jsem se a on tvrdil, že taky...A jelikoz je princ veřejně známa osobnost, tak má několik sociálních sítí, kde začal psát vzkazy a básně, které semnou rezonovali, takže jsem si myslela, že je to skutečně on..Jenže po nějaké době, začal chtít peníze, vydíral mě že pokud nic neposlu, tak ze mi prostřelí hlavu a mým dětem taky, poslala jsem mu 3500 dolarů, ze mě to vytáhnul ani nevím jak..je toho spoustu co bych chtěla říct, ale jsem na to sama a už nemohu dal. Nevím jak z toho ven. Prosím pomůžete mi?Posílám nějaké přílohy, ale je to v angličtině.. Budu ráda, když se mi někdo od vás ozve a zkusí mi dát psychiku dohromady, vim ze jsem pitomá. (vek 33),,

Napadání veškerých účtů na sociálních sítích, emailových, herních či jiných služeb na internetu, jejichž využití je vázáno na přihlášení, představuje zpravidla chybu uživatele. Je více než vhodné využívat dvoufaktorového (vícefázového) ověřování:

„Dobrý den, někdo mi napadl facebookový účet tak, že změnil i mail a heslo, tudíž se k účtu nemohu dostat. Tím pádem ani nemohu nahlásit, že byl účet napaden. Je vůbec nějaká možnost, jak se k účtu vrátit? Při přihlášení pro změnu hesla se mi už objevuje jiný mail. Založila jsem si už nový účet, kde jsem všechny informovala, aby nereagovali na podvodné nabídky mým jménem.,,

Za shora uvedené období jsme také Policii ČR předali dva velmi závažně vypadající útoky, které vykazovaly znaky sexuálního

zneužívání dětí na internetu. Kladně hodnotíme, že předání věcí PČR je v současné době dobře nastavené, proto tento kanál skvěle zafungoval. Zároveň kvitujeme ochotu Policie podílet se na bezproblémové spolupráci především s důrazem na rychlost převzetí případů, kde dochází k útokům na děti a k jejich zneužívání. Je to na místě, neboť dítě představuje **„zvlášť zranitelnou oběť“**.

Od 1.1.2023 k polovině března 2023 jsme v poradně řešili už více než 140 případů. Internet je skvělý pomocník, využíváme jej všude kolem nás. Současně na něm existují i mnohá rizika, přesto pozitiva stále převažují ?. Je potřeba vědět, jak se ochránit, jaké nástroje a mechanismy použít. To vše nabízíme jako E-Bezpečí, a to nejen formou besed, ale i prostřednictvím dalších aktivit, které naleznete na našem [webu](#). Pro zhlédnutí, odkud k nám do poradny chodí případy, je možné využít naši [mapu](#).

Poděkování

Velké poděkování patří všem organizacím, které nás aktivně podporují, především pak Statutární město Olomouc, Olomoucký kraj, Ministerstvo vnitra ČR, společnost O2 Czech Republic a mezinárodní program InterReg. Bez vás by to nešlo!

pro E-Bezpečí
Pavel Schweiner
Univerzita Palackého v Olomouci